

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej. Posamezna številka stane Din. 1.—. Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1. Inzerati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportajni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2. Rokopisi se ne vračajo. CENA: za en mesec Din. 4.—, za četrlet Din. 12.—, za pol leta Din. 24.— Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Inzerati se zaračunajo po dogovoru.

Zakon!

Padeč proslulega Pašić-Pribičevićvega režima je prišel za pristaše velikosrbske državne koncepcije tako nepričakovano, da centralistični politiki še do danes ni prišlo do ravnovesja. Sami si svesti, da so s politiko takozvane »jake roke« naredili delovnemu ljudstvu cele države nešteto krivic in da so si javno mnenje pobunili proti sebi, jih je ob strmoglavljenju zapekla težka vest. In zakričali so v svojem časopisju, podpiranem in vzdrževanem po bančnem in židovskem velekapitalu, o nezgodnih persekucijah, ki jih baje namerava izvajati nad pristaši »jugoslovanskega nacionalizma« nova vlada.

Prav tako je res, da je bilo ljudstvo nad fašistovskimi nasilji, katera je izvajal nad njim bivši korupcijski režim tako razjarjeno, da bi bilo v svoji ogorčenosti v stanu, odobriti marsikak radikalen korak nove vlade, ki bi bil ponižal bivše mogočnjake v prah.

Ali nič tega! Notranji minister je dosedaj razrešil edino-le dr. Krejčija kot gerenta na ljubljanskem magistratu in imenoval na njegovo mesto dr. Ljudevita Petriča, bivšega župana, katerega je bil z občinskim svetom vred pognal iz mestne hiše slovenski politik, ki ga glasilo slovenskega krščanskega socialističnega delavstva je prenerado imenuje z njegovim priimkom. Dr. Krejčiju se nikoli niti sanjalo ni, da bo kedaj prvačil v ljubljanskih očetov, zato je mirno, kot je bil posle odstopa, odšel z magistrata in si na stopnicah zapalil modko, dobro vedoč, da bo šlo javno mnenje preko njegovega, zadevajoč z svojo obsodbo tistega, ki ga je bil prej volil ljubljanskih volivcev na županski stolček za glavnega dirigiral.

To je edina »persekucija«. Drugih ni. Opozicijsko časopisje je razočarano. Vislic so pričakovali, iz Beograda pa poje ena sama pesem: Zakon!

In ljudstvo to pesem odobrava, čeprav je bilo prve dni nove vlade razpoloženje za politiko: zob za zob! Zaveda se, da zakon orje globoko. Zakon za vse! In v kolikor so ga bivši mogotci kršili, v toliko bodo morali na kolena. »Persekucija« zakona je neizprosna, a pravična in za družbo absolutno potrebna. Odgovornejše zadene bolj, manj odgovorne manj.

Tem »persekcijam« krivci ne bodo ušli. Zato nam nameni mirna gentlemenska gesta sedanje vlade, v kateri vidimo zdrav sistem in pravi smoter: Zakon!

Imamo sodišča, da sodijo. Imamo policijo in žandarmerijo, da krivice izsledujejo. Imamo močno redno armado in generale, da morebitne rebele zoper mir in red v državi ustrahujejo.

In to je dovolj! Le prav in o pravem času je treba rabiti to troje sredstev.

Ljudi, ki so ta edina prava sredstva za vzdrževanje pravnega stanja v državi ignorirali in se posluževali v svoje temne namene nasilnih strankarskih organizacij, je upravičeno strah. Zadelo jih bo vsa sila zakon. Te »persekcije« zakona naj pripišejo sami sebi. Prostovoljno in vedoma so gazili pisano postavo, zato je prav, da so obmolknili. Tudi Čaruga je bil postal proti koncu dolgotrajnega objektivnega sodnega postopanja redkobeseden. . . . Sapo mu je namreč zaprla neizprosna logika zakona —

Politični pregled.

Drugod.

Londonška konferenca bo, kot smo do sedaj napovedovali, vkljub sistematično nasprotnemu poročanju buržuaznega svetovnega meščanskega tiska, dosegla svoj smoter in sporazumela Anglijo, Francijo, Nemčijo in Ameriko ter upostavila svetovno ravnovesje, ki je za miru neobhodno potrebno. Nemški delegati so konferenco že povabljeni in imenovani in bodo z anksioznostjo v najkrajšem času podpisali pogodbo, ki bo po svojih učinkih zagotovila mir, splošno razoroževanje in gospodarsko upostavitev Evrope.

Anglija zaključuje z Rusijo gospodarsko-politično pogodbo, čemur bo moral v kratkem slediti tudi francoski ministrski predsednik Herriot.

V Nemčiji poizkušajo fašisti pod krinko proslavljanja padlih vojakov širiti svoje trhle šovinistične ideje. Sled česar je prišlo po nekod do spopadov s komunisti.

Bolgarija je prosila velesile za dovoljenje povečanja redne armade, čemur ne bo ustreženo. V tej državi se je jasno izkazalo, da škoduje podpiranje nerednih vojsk čet miru in redu v državi sami. Obstojta nevarnost, da vlada Cankova četašom ne bo kos.

Grčija, dasi je v neprestanih notranjih krčih, zahteva od Bolgarije odločno, da četaše, ki neprestano vznemirjajo obmejne kraje, razoroži.

Rumunija se je tej zahtevi pridružila, vsled česar je besarabsko vprašanje stopilo trenutno nekoliko v ozadje. Izgleda pa, da so spričo splošnega razpoloženja v Evropi kakšni resnejši zapletljaji na Balkanu izključeni.

Pri nas.

Zasedanje parlamenta. Za 6. t.m. je sklicana seja parlamenta, na kateri bo podala nova vlada svojo deklaracijo, o kateri ni javnosti še prav nič znano in ki silno zanima vse politične kroge. Vladi je velika večina zagurana, ker jo bodo poleg bivšega opozicijskega bloka podprle tudi stranke Nemcev, zemljeradnikov in džemijeta, vendar ni izključena morebitna obstrukcija od strani radikalov in Pribičevićevcev, ker se ti ljudje ne morejo umisliti v svoj novi položaj.

Kaos v ministrstvih je po oficijelnih in drugih poročilih tak, da bodo morali novi ministri delo šele organizirati, predno bo mogoče redno delo in hitro sistematično postopanje.

Potovanja ministrov. Ministri so podvzeli po državi važna službena potovanja, da stopijo v stik z višjimi in nižjimi funkcionarji svojih resortov, hoteč na ta način s pomočjo od spodaj navzgor napraviti red. Tako je bil prometni minister v Ljubljani in Zagrebu ter se dne dni odpelje na Sušak. Med uradništvom in uslužbenstvom v Ljubljani je novi prometni minister napravil najboljši vtis.

Počitnic ni. Kako je delala bivša vlada, je najboljši dokaz to, da se niti eden predstavitelj sedanje vlade ne more podati na oddih vsled ogromnega dela. Če bi bil ostal na vladi Pašić, bi bil Bled poln ministrov in žandarjev.

Kralj na Bledu. Kralj se mudi že več dni na Bledu, kar znači, da je položaj vlade trden. Te dni se je mudil pri njemu zunanji minister Markovič in mu je poročal o delu v vladi. Pričakovati je važnih izprememb v našem diplomatičnem zboru, ki je bil dosedaj skoraj izključna domena radikalov.

Zbiranje materijala. Vlada zbira obtežilni material zoper bivše korupcioniste. Pravijo, da bo celo samo nad tem, kar se bo dalo dognati in dokazati, strmela javnost. Po krivici se ne bo nikomur skrivil niti las. Pač pa se bo zgodil zakon! Vlada hoče dokazati, da je vlada miru, reda in zakona v dejanjih, ne samo v besedah. In to je prav!

Tedenske vesti.

Železniška nesreča pri Čušpergu. V sredo, dne 31. julija t. l. ob petih popoldne se je zgodila med postajama Čušperk—Predole velika železniška nesreča. Pri tovrstnem vlakuj se vsled pokvarjenega kolesa skočil s tira en vagon in potegnil s sabo še 7 drugih, natovorjenih s hlodi in krcelji, v globoko škarpo. Ropot je bil tako silen, da so mislili prebivalci pod progo ležeče vasi Račna, da je potres. Osem vagonov je popolnoma razbitih, troje iztrjenih pa deloma poškodovanih. Smrt je našel železničar Repovšek iz Šiške. Malo je manjkalo, pa bi se bil prevrnil pod tir cel vlak in pokopal pod sabo vse osobe. Vlakovodji Goršetu, članu »Prometne zveze«, ki ga je Bog rešil grozne smrti in ga ohranil njegovi številni družini, iskreno častitamo, kakor tud vsem drugim železničarjem, ki kar niso mogli verjeti, da so še živi. — Osobe pomožnega vlaka je delalo celo noč in proti dnevu upostavilo razruvano progo.

Grozna rudniška nesreča v Krmelju. V soboto, dne 2. t. m. se je nad Š. Janžem utrgal oblak, kakršnega ljudstvo še ne pomni. Meter visoko je drvela voda po cestah ter vdrla v vse rove krmeljskega rudnika, zahtevajoč več človeških žrtev.

Težko ranjene so privlekli iz rovov delavce-rudarje: Franceta Pristou, Alojzija Pristou, Jerneja Steklasa in paznika Josipa Kariča. Ti so dobili večje in manjše poškodbe in bodo gotovo okrevali. Povedali so, da je ostalo več tovarišev globoko v rovih in da so izgubljeni, ker je bilo nemogoče, da bi jim mogli kaj pomagati, ker je voda tako silno in hitro naraščala, da je bila vsaka pomoč popolnoma izključena. Voda jih je morala zaliti v par trenutkih in so bili ponesrečenci gotovo takoj nezavestni, ker jih je voda v silnem naliwu s strašnim pritiskom v par hipih potisnila na tla in ob stene ter jih utopila.

Kolikor se je moglo do sedaj ugotoviti, je ostalo v rovih devet rudarjev, ki so postali žrtve strašne nesre-

če in so utonili. Ti rudarji so: Martin Kanc, France Keše, Jernej Rugelj, Ferdo Kavšek, Martin Strovin, Martin Kos, France Umek, Martin Dolinšek in Edvard Ojstruh. Od teh smrtno ponesrečenih je šest rudarjev poročenih in zapuščajo precej številne družine.

Boje se, da je mrtvih še več drugih rudarjev. Rešilna akcija se nadaljuje. O izhodih iz rovov plaka deca, vdove, starši in vse ljudstvo.

Nesreča šele pokaže, kak je položaj delavca. Svoje delo in življenje daruje na žrtvenik človeške družbe. In da bi delavec ne smel po človeško živeti?

Delo v pisarni JSZ je silno naraslo. Vse pritiska. Mislimo, da bomo naval srečno in prav zmogli. Celjski tajnik je moral n. pr. vsled tega že vdruči odložiti že dovoljeni dopust.

Delo nas bo rešilo vse, zato mora delo tudi zmagati v družbi!

Protestiramo!

Dvema največjih gospodarskih podjetij Slovenije — združenim papirnicam Vevče, Goričane-Medvode ter Trboveljski premogokopni družbi — je po osem mesečni veljavi zakona o taksah padlo na um, odtegovati delavstvu od mezd 1/2%, odnosno 3%, opiraje se na člen 1., tarif, postavka 33. omenjenega zakona.

Oba ta dva velika industrijska koncerna sta napravila usodno napako, ki je bo udarila nazaj, kajti »Jugoslovanska strokovna zveza« je na merodajnem mestu že odločno izpregovorila tako, da se bodo gospodje kaj kmalu naučili prav tolmačiti zakon.

Dotična tarifna postavka namreč ne govori o delavstvu in mezd, marveč o plačah in uslužbenstvu, katero imenuje na koncu kar naravnost — uradništvo. Gospodje bodo morali radi ali neradi plačati delavstvu po krivici ugrabljenega pare nazaj in se prepričati, da organiziranega delavstva ne bodo do nagega slekli. Zato jim jamči »Jugoslovanska strokovna zveza«.

Trboveljska se je še vsaj »zmotila« samo v toliko, da je zamenjale plače in uslužbenstvo z mezdami in delavstvom ter še vsaj začela odtegovati pravo svoto v znesku 1/2% od plače. Naravnost neverjetno pa je, kako so prišli gospodje iz vevške papirnice in začeli odtegovati kar — 3%!

Ta »zmota« je značilna z dveh vidikov: Buržuazna gospoda zna salamensko dobro tolmačiti zakone, kadar gre za njihove žepe. Nikdar se ne zmoti. Sumimo, da se je gori navedena »pomota« naredila namenoma, češ: saj se bo delavstvo kar vdalo! — Na drugi plati pa je ta »pomota« jasen dokaz, da buržuazija hoče samo profite, vsa javna bremena pa naj nosi delovno ljudstvo.

Toda to pot se je buržuazija uračunala. Ne bo ji ratalo. JSZ je že vložila formalen protest, ki mora uspeti, danes pa pozivljamo rudarje kot papirničarje, da se tem krivičnim odtegljajem naravnost upro. Protestirajte!

Papirničarji so na ta napad na svoje žepe odgovorili s protinapadom: Zahtevajo povišek mezd. Prav imajo. In tudi za rudarje bo vstalo solnce. Naj nas slišijo danes, ko samo protestiramo! Kasneje bodo naša ušesa gluha!

Delavska zveza.

Demokratska doslednost v Trziču. Pred obč. volitvami so bili naši liberalci v hudem boju s predilnico. To se je Trzičanom dopadlo, posebno tistim, ki imajo nekaj pod palcem in mislijo, da res samo obrtnik in mali posestnik nosita vse občinske davščine. Demokratje so znali tem ljudem govoriti na srce, češ: predilnica naj plačuje te davščine namesto drugih posestnikov in obrtnikov! To bomo poskrbeli mi, demokratje!

Ljudje so temu verjeli. Kmalu po volitvah pa so zopet demokratje sami ugotovili, da so vpostavljeni zelo dobri odnošaji med njimi in predilnico. To je čisto demokratsko. Obrtniki in mali posestniki, ako hočete priti kmalu za nami v deželo nemanjčev, potem le dobro podpirajte liberalizem!

Jesenice. Dne 17. avgusta ob 9. uri zjutraj se vrši izredni občni zbor »Okr. delavske zveze za Jesenice«. Ob tej priliki bomo naprosili tov. Terseglava, da bo prišel v našo sredo in nam obrazložil, za kakšnimi cilji stremi ta za delavstvo prepotrebna politična organizacija. Posebno pažnjo bi posvetili pri tem naši mladini. Zato jo prav pristrčno vabimo na ta občni zbor, ki bo jasno podal cilje »Delavske zveze«.

Prometna zveza.

Progovni delavec nam piše: Najslabše plačani, prvi trpin v sedanjih razmerah, so bili zopet pri povišanju plač izpuščeni.

Progovni delavci, ki opravljamo najbolj umazano, težko, v vročini, v mrazu, dostikrat premočeni od dežja ali snega, naporno službo, nismo v očeh buržuazne gospode toliko vredni kot navaden čuvaj. Nameščenci, torej tudi sluge vseh vrst, so dobili res prav beraško zboljšanje plače tako, da jim ne moremo biti nevoščljivi. Saj še sedaj ne dobijo toliko, da bi mogli vsaj nekoliko po človeško živeti.

Na nas progovne delavce so popolnoma pozabili. Povisek nam obljubijo že od lanskega oktobra, a dosedaj nismo dobili niti ficka. Zasluzek, ki ga dobimo, niti zdaleka ne odgovarja draginji. Delavec, ki ima poleg sebe za hraniti še 5 družinskih članov ter vrši službo že 15 let, zasluži mesečno z vsemi dokladami vred 3900 kron, od katerih še odpade za bolniško blagajno, provizijski sklad in za davek precejšnji znesek.

Kdaj se bode uveljavila socialna pravičnost, da bo di enaka izobrazba in enako naporno delo tudi enako plačano? Zakaj ne dobivamo delavci vsaj službene obleke in tistih par beraških ugodnosti kot progovni čuvaji, oziroma sluge enakih vrst? Saj imamo delavci ravno isto ljudskošolsko izobrazbo in vsaj toliko, če ne še mnogo bolj naporno službo! Kdo menja z našo službo? Pravica, kje si? Progovnik.

K temu pismu našega tovariša moramo dodati še največjo brezvestnost, ki jo je zagrešila proti železniškemu delavstvu vlada g. Pašiča, namreč, da se je brezsrčno odpravilo za delavce starostno zavarovanje. Po sedanji naredbi ne morejo biti več delavci stalni in tudi ne več člani provizijskega sklada. Če ne bo sedanja vlada hitro popravila te vnebovpijoče krivice, mora delavstvo izgubiti vsako zaupanje v poštenost in pravičnost. Do zdaj so železniški delavci se tolažili vsaj s tem, da dobe na starost borno pokojnino. Zdaj še tega ni več. Višek nečlovečnosti pa je, da se progovni delavci redno vsako zimo po cele mesece puščajo brez dela in zasluzka.

Zato je naša odločna zahteva, da nova vlada zopet uvede stari sistem stalnosti delavstva, ki mora biti deležno starostne preskrbe potom provizijskega sklada ter imeti tudi čez zimo stalen zasluzek!

Važen govor poslanca Gostinčarja. V »Rokodelskem domu« v Ljubljani je poročal poslanec Gostinčar v sredo, dne 30. julija na sestanku železničarjev o namenih in ciljih nove vlade z ozirom na železničarje. Povdarjal je, da se nova vlada g. Davidoviča zaveda važnosti železničarskega stanu, od katerega je odvisen brezhiben promet v državi. Zato si je nadela nova vlada kot prvo dolžnost, da čimprej ugodi vsaj najnujnejšim opravičenim zahtevam železničarjev ter, kolikor je to mogoče, čimprej popravi vse krivice, ki so se zgodile oseboju pod prejšnjo vlado. Svetoval je, naj železničarji brez razlike organizacij ali strank, čimprej predložijo novemu ministru za promet vse zahteve in predloge posameznih kategorij uslužbencev in delavcev; če le mogoče, v skupni spomenici. Posebno značilno je to, da je poslanec apeliral na vse železničarje, naj se združijo in združeni vztrajajo, dokler ne pridejo do svojih pravic.

Kaj takega nismo bili do zdaj navajeni. Saj vsi vemo, kako so še vse dosedanje vlade skušale železničarje le razdvojiti, posebno s tem, da so posameznim organizacijam ali kategorijam dajale prednost. Zato je pa bil ta značilni govor poslanca Gostinčarja sprejet z velikanskim navdušenjem ter nam je vlil po dolgih letih trpljenja novega upanja na boljše čase.

Enoten nastop in sporazum vseh železničarjev se je dosegel. V nedeljo dne 3. t. m. se je sestavil odbor, sestojč iz zastopnikov vseh organizacij in kategorij železničarjev, ki ima sestaviti skupno sporazumno spomenico na ministra za promet. Da se delo čimprej izvrši, se je celi odbor razdelil na dva pododborna. En pododbor obravnava v zadevah nastavljenega, drugi pa v zadevah nenastavljenega osebja. V vsakem pododboru so še posebej zastopniki vseh kategorij, tako nastavljenega kakor nenastavljenega osebja. Oba pododborna zbirata material in sestavljata zahteve, ki se bodo čimprej vnesle v skupno spomenico, ki se bo predložila ministru. **Tako imamo zopet enkrat celokupno železničarstvo edino in složno.** Najvažnejše pa je to, da se nihče več ne boji in se tudi nima bati nikakega preganjanja, če pove, kako in kje se mu krivica godi. Na nas pa je, da priliko, ko se je od strani vlade pokazala dobra volja, dobro izrabimo, da pridemo vsaj do tistih pravic, ki smo jih že imeli po starh predpisih in zakonih.

Maribor. Občni zbor skupine P. Z., ki se je vüsil v nedeljo dne 3. t. m., je bil izredno dobro obiskan. Poročal je tudi predsednik P. Z. iz Ljubljane, tov. Kodelja. Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti obširnega poročila o delovanju skupine in sklepih tega občnega zbora. Ustanovitev novih skupin v mariborskem okraju, ki jih poročila udeležencev tega občnega zbora predvidevajo, naj bo vsem tovarišem in centrali v Ljubljani v zagotovilo, da se tudi Mariborčani gibljemo. V novi odbor so izvoljeni: Kores Martin, predsednik; Krebs Friderik, podpredsednik; Mlakar Iv., tajnik; Krebs Jakob, taj. nam.; Avgustiner Jakob, blagajnik; Vodušek Ivan, Žolger Vinko, Medvešek Martin odborniki; Breznik Franc, Skrinjar Franc, Maček Karl namestniki; Gajšek Ivan, Žimer Ivan, nadzorstveni odbor. Zastopniki v centrali P. Z. in J. S. Z. so pa: Obman Miha, Žizek Avgust, Golqveršnik Ivan, Lobnik Ivan in Kletnik Franc. Načelstvo.

Železničarska Unija.

»Prometnik«, glasilo »Udruženja prometnikov krajevine SHS«, je prinesel prvi del članka, pod gornjim naslovom, v katerem zagovarja misel enotne železničarske organizacije. Ker izhaja »Prometnik« kot mesečnik, se nam zdi potrebno, da napišemo sproti že na ta prvi del članka par vrstic, da se različna mnenja čimprej izmenjajo, kar bo brez dvoma le stvari v korist.

Misel enotne železničarske organizacije je pametna, čeprav je po našem trdnem prepričanju, ki smo si ga ustvarili na podlagi dolgoletnih in vseh dosedanjih izkušnjah, zelo, zelo težko izvedljiva v taki obliki, kakor si to gg. prometniki zamišljujejo. Kljub temu pa mi tej misli nikakor nočemo nasprotovati, ker vemo, da je ta misel dobra. Toda samo misel je dobra. Nikakor pa ni dobra oblika in tudi ne način, kako naj se taka enotna organizacija doseže.

Potrebo zblizanja in tesnejšega sodelovanja med posameznimi kategorijskimi organizacijami, ki faktično že danes ne predstavljajo ničesar drugega kot posamezne sekcije bodoče železničarske »Unije«, priznavamo vsi in tudi želimo, da bi se to čimprej doseglo. Tudi mora biti nas vseh prva glavna naloga, vzbuditi zavest solidarnosti v zadnjem železničarju. Ravnotako moramo dokazovati, kako kvarno je delovanje političnih železniških organizacij, o katerih moremo odkrito trditi, da so prava rakrana na našem zdravem organizmu. Istotako se strinjamo, da: Tem organizacijam je treba napovedati neizprosno bojot ter prisiliti jih, da odstopijo od svojih strankarskih načel . . .

Nikakor pa ne moremo razumeti, kako se more pisati n. pr. o »Društvu železniških uradnikov s fakultetno izobrazbo«, »Udruženju žel. činovnika SHS«, »Udruženju prometnikov«, »Društvu strojevodij« itd., kakor o strogo strokovnih društvih, ko je vendar že več kakor očitno, da so ravno člani teh društev se izkazali v ogromni večini kot fanatični eksponenti političnih strank in sicer tistih političnih strank, ki so železničarstvu, posebno nižjim kategorijam in delavstvu, prizadiale največ krivic. V koliko so politično opredeljene druge organizacije, je itak znano ter bi bilo odveč, še o tem pisati!

Če si pa kdo dovoljuje postavljati »Prometno zvezo« v isto vrsto z »Udruženjem jugoslovanskih železničarjev«, »Savezom« ali »Splošno žel. organizacijo«, povemo pa še enkrat tole: »Prometna zveza« stoji na stališču, da morajo biti politične stranke samo izvrševalni organi strokovnih organizacij. Strokovne organizacije morajo reševati stanovske zadeve svojih članov na podlagi gotovih nravnih načel, ki so nujna posledica notranjega prepričanja članov, ki pripadajo posameznim strokovnim organizacijam. Vsa stanovska vprašanja naj se rešujejo skupno in sporazumno med vsemi različnimi strokovnimi organizacijami. Vsaka strokovna organizacija pa naj potem zahteva od svoje politične stranke, da se na merodajnem mestu tudi vse izvede, kar se je skupno sklenilo. Tako bi po našem morale vse strokovne organizacije prisiliti vse politične stranke, da izvršijo in uveljavijo vse skupne in sporazumne sklepe strokovnih organizacij. Tako si mi zamišljamo železničarsko »Unijo« in upamo, da taka Unija v Ljubljani že deluje. Če bodo vse železničarske organizacije zastopale tako stališče kakor »Prometna zveza« in izvajale tudi dosledno posledice, bo ostala ta »Unija« tudi trajno v dobrobit celokupnega železničarstva.

Strokovna zveza. Iz pisarne.

1.) **Uradne ure.** Uradne ure osredne pisarne »Jugoslovanske strokovne zveze« so določene takole: Ob delavnikih od 8 ure zjutraj do ene popoldan in od treh popoldan do šestih zvečer. (Od 8—13 ter od 15—18.) Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

2.) **Glavni tajnik** je ob uradnih dneh strakam sigurno na razpolago le od enajstih dopoldne do ene popoldne ter popoldne od petih do šestih. (11—13 ter od 17—18.)

3.) **Dopisna knjiga.** V smislu sklepa načelstva od 27. julija 1924 se je uvedla posebna dopisna knjiga, da vanjo vpisuje strokovno osebje važna sporočila, člani pa svoje želje in potrebe v slučaju, da niso mogli koga dobiti, s katerim bi bili radi govorili. V dopisno knjigo naj se vpisujejo le stvarne reči z lepo pisavo! Dopisna knjiga naj bo ogledalo reda in discipline v naših organizacijah! Dopisna knjiga leži vedno na vidnem prostoru, kasneje pa pride v čitalnico, ki se urejuje.

4.) **Urejevanje arhiva.** Pisarna JSZ izgleda trenutno revolucionarno. Urejuje se namreč arhiv, kar pa bo v 14 dneh končano.

5.) **Čitalnica.** Prva soba pisarne JSZ se bo, kakor hitro bo urejen arhiv, preuredila v čitalnico, kjer bo članstvu na razpolago strokovno časopisje. Poslovanje bo uredil gospodar tov. Alojzij Burkeljc.

6.) **Knjižnica JSZ.** Z arhivom se bo ob enem uredila knjižnica, ki bo, pomnožena s knjižnico »Socialne misli«, vsebovala lepo socialno literaturo. Izposojevanje knjig bo določil poseben red.

Dopust. Stenotipistinja gđc. Anica Kokolj je nastopila 4. t. m. 14dnevni dopust, vsled česar se zveze naprošajo, da rešujejo vloge popolnoma v svojem področju.

Dopust celjskega tajnika. Naš celjski tajnik, tov. Ivan Gajšek nastopi dopust dne 11. t. m. Za čas njegove odsotnosti bo odprta celjska pisarna od 2—6 popoldne.

Okrožnice upravnega in finančnega značaja so prejele zveze te dni. Vse naj takoj odgovore in se po njih ravnajo. Opozarjamo, da bo sledilo v kratkem več okrožnic strokovne in druge važne vsebine.

Glavno tajništvo JSZ.

Papirniški delavci.

Podpisana je v imenu svojega delavstva v papirnicah Vevče, Goričane in Medvode vspricho naraščajočim draginjam zadnjih tednov (op. ured., katere je kriv prejšnji režim) stavila na vodstvo spomenico za povišanje mesečne plače za Din. 4.—dnevno ter za odpravo mnogih krivic; zahtevala je dalje več pravičnih reči. — Po zadnji pogodbi ima delavstvo pričakovati v 14 dneh rešitve. Upamo, da ne bo dosti prerekanja; kajti, ako ima podjetje milijonske izdatke za posamezne osebe, bo zmoglo tudi to povišanje, kar bo le podjetju v korist, ako zavolji svoje delavstvo. Povemo pa že danes, da si bo delavstvo znalo uveljaviti te svoje pravične zahteve.

Na mnoga vprašanja članov radi plačila mezde vidov dan, pa tole: Podjetje je po zastopniku g. Dr. Pavlinu izjavilo, da za plačilo polne mezde nima pooblastil ter mora priti pred sejo upravnega sveta. Seveda za tisoč Din. ni pooblastila, ima pa neomejeno pooblastilo za izdatke svojemu gen. ravnatelju. Ali pa morda morda z odlašanjem uspavati delavstvo po tej zahtevi? Delavstvo ne bo preje mirovalo in bo potrpljenja kmalu s to! Končno se je pri inšpekciji dela v svrhu poznanih sličnih iznenadanj dosegel sporazum, da tudi ministrstvo za soc. politiko izreče svojo sodbo.

Vevče — Dev. Mar. Polje. Delavska organizacija je na vlogo na generalno ravnateljstvo, tičoča se pravnice naših tovarniških vpokojencev in vpokojenk za vsaj 10 letni premogovni drobiž, dobila odklonilen odgovor. Toliko v vednost našim najbednejšim — tovarniškim vpokojencem. V tolažbo vam pa povemo, da se bo organizacija borila za zboljšanje vašega gmotnega položaja. — Sedaj lahko spoznate naše mogočnosti, ki imajo za vse drugo denar, le za vas ga nimajo. Do 40 let ste jim zvesto služili in jim kopičili bogastvo, vse ste dali v teh letih, vašo kri so sesali, vaše zdravje uničili, na starost vas pa gledajo brezsrčno, kako vam uničuje vaše poslednje moči! Da, tak je kapitalizem! Povsod enak. Še pride ura rešitve za proletarijat in krat gorje kapitalizmu. Član del. organizacije.

Vevče — papirnica. V zadnji »Pravici« daje tovarniški riš nasvete in lekcije našemu novemu obratnemu inženirju Ženkotu. Z dopisnikom se strinja vse delavstvo. Daneš naj pa delavstvo izve nekaj njegovih strokovnih izjav.

G.inženir pravi, da mora delavstvo vse tiste oljate šmiraste cunje oprati, ki smo jih dozdej metali na gram ali v vodo. Dobro. Samo prizadeti bi Vas pohlevno vprašali, ali ste že dobili dovoljenje od gener. ravnatelja za porabo njegove drage pralnice, ker tam je para, brezte se pa cunje ne pero. To boste pa vseeno priznali.

Dalje obljubuje gospod, da ob nedeljah ne bo delal rokodelcem. In zopet vprašamo, ali ste se pogovorili z obratnim ravnateljem, ker le ta vedno sili delavstvo na nedeljsko delo?! Sicer pa nam je prav, da to vedno zahtevamo, in kakor nam pravijo delavski upniki, stoji to tudi v zakonu o zaščiti delavcev, da nedeljsko delo prepovedano za vse oddelke (tudi za stroje). In ta zakon ste Vi vedoma ali nevedoma kršili. Da boste tako ob nedeljah v temi in brez vode bo delo prav.

Transmisijškemu mazaču se obljubuje — za njegovo visoko plačo — tudi še mazanje papirnega stroja. S tem ukazom dokazuje gospod inženir, da še davno ne spada k papirnemu podjetju, ker drugače si ne more dovolj tolažiti teh nestrokovnjaških povelj. Končno povsem opominja delavstvo, da naj mesto nemških tujk rabi slovenske izraze. Gospoda inženirja bi mi nazadnjaški, kapitalni delavci Slovenci prosili, naj nam vendar sestavijo slovarček za te tujke v papirni stroki, ki jih kar mraz sicer pa naj pomeče s ta veliko metlo nemščino v svoji najbližji okolici, potem naj pride k našim delovodjem delavce naj pa pusti lepo v miru garati!

H koncu še nekaj: delavec od papirnega stroja na stranišče, spotoma se ustavi in oddahne od neznoznane vročine, ki vlada pri papirnih strojih. Za ta oddih do kazni Din. 3.— Mesto da bi g. inženir svojo vsemogočnost in znanje pokazal tam pri strojih in vpeljal dobrot ventilacijo, pokaže svojo mržnjo do trpina in ga kaznuje. Opozarja se na ta slučaj delavske organizacije v obrtno nadzorstvo!

Zopet g. inženirja opominjamo, naj ne šikanira delavstva! Če so ga v Ljubljani znali ukrotiti, se ga v znanlo odkrižati tudi vevško organizirano delavstvo.

Rudarji.

Zagorje. Preteklega tedna je deložirala Trb. rudarska družba devet rudarskih družin. V znamenju poštenja je postavila na cesto. Može, ki so bili v zadnji stavki odpuščeni, stičejo po svetu za kruhom, njihove žene in otroci pa kažejo svojo revščino na cesti. Nekaj družin so vzeli usmiljen ljudje pod streho; ostale s kopo ostane se pa potikajo po hlevih. Trideset in še več let so prideli, zvesto služili, trpeli in molčali in dobili tako malo čilo . . . Prepotrebno bo, da se temu naredi konec.

Tovarniški delavci.

Sestanek kleparjev in inštalaterjev, ki se je v 3. t. m. v salonu pri »Novem svetu«, je pokazal, da ljubljanskimi kleparji vlada veliko zanimanje za strokovno organizacijo. Na sestanku je poročal poslanec Jože Gostinčar, ki nam je podal smernice za pravo strokovno delo. Iz njegovih utemeljeih izvajanj smo posebej da nas čaka še ogromno dela, predno postanejo strokovne organizacije res to, za kar so prav za prav potrebne.

Na sestanku smo razpravljali o raznih stvareh, kajočih se strokovnega dela. Poročal je tudi tajnik SZ Lombardo, ki je v glavnem pobijal sebičnost in sovražstvo med delavstvom samim, ker tudi to je ena glavna ovira pravemu strokovnemu delu in napredku.

Določili smo, da se bodo vršili članski sestanki

vsako zadnjo nedeljo v mesecu. Na sestankih se bodo sprejemale pritožbe iz vseh delavnic in se sklepalo o ukrepih. Zato že danes pozivljamo vse člane, kakor ti ste, ki želijo pristopiti v naše vrste, da se redno udeležijo sestankov. Naše geslo je: Prvo je organizacija, žujejo sestankov. Naše geslo je: Prvo je organizacija, ki se bo borila za naš kruh in potem šele drugo!

Nekaj vprašanj o šoli.

1. Kdo je šolo prvi ustanovil in v njej učil? — Cerkev!
2. Kdo je davno pred sedanjimi modernimi široko-ustneži učil narode in vzgajal učnejake in umetnike? — Ne državni uslužbenci, marveč verski propovedniki Cerkve v meniški halji!
3. Kdo prinaša še danes divjim narodom začetke kulture, kdo jih uči brati, pisati, računati, peti, delati? — Poslanci Cerkve so to: Jezuitje, Frančiškani, Salezijanci t. d.!
4. Komu torej pripada zgodovinska pravica do šole, do vodstva in nadzorstva v pouku, posebno pa še do pouka v verskih zadevah? — Gotovo Cerkev v sporazumu s krščanskimi stariši in krščanskimi učitelji!
5. Ali smemo potemtakem imenovati Cerkev sovražnico napredka in izobrazbe? — Ne! Tisočkrat ne! Katoliška Cerkev je doprinesla in doprinaša za šolo žrtve, kakor nobena druga verska družba na svetu ne; dejstva govore!

Žene in dekleta.

O vzgoji.

Otrokovo telo in njegova duša sta v prav tesni zvezi. Telo ni le s čudovito skladnostjo in popolnostjo urejeno stanovanje duše, nego tudi sredstvo in orodje, s katerim pride duša v stik z zunanjim svetom, po katerem sprejema vnanje vtise in preko katerega izvaja svoja dejanja na zunaj. Telo in duša trajno vplivata druga drugo. Če je telo zdravo, močno in trdno, to ugodno vpliva na dušo. Nasprotno vpliva tudi duševno razpoloženje na telo. Spominjam le na to, kako se pri kaki veseli novici razjasni obraz, kako zaiskre oči, kako pa slabo vpliva na vnanost skrb in duševne stiske. Ako se telesne moči ne razvijajo pravilno, trpi tudi duševni razvoj. Telesna in duševna vzgoja hodita torej roko v roki.

Kakor duša, tako ima tudi telo višji namen, ki bo nekoč poveljano. Ne spada samo k zemlji in v zemljo, nego je namenjeno za vstajenje in zopetno združitev z dušo.

Zato je treba telo gojiti, vzgajati in utrjevati, da je zdravo, močno in spretno, pa ne le zaradi časnosti, ampak vse pospeševanje telesnih moči se giblje v npravnih smeri že od mladega sem. Ves ta vpliv pa daje otroku vedno več moče, da se vzgaja tudi sam, uravnava in premaguje svoje telo ter pride s tem do splošnega soglasja in miru v poznejšem življenju.

Otrokovo spanje.

Zahteva po spanju in počitku je pri otroku posebno velika; pa je zanj tudi res nujna potreba, ker pospešuje telesni in duševni razvoj. Čim manjši in slabotnejši je otrok, čim hitreje raste, tem več miru in spanja potrebuje. Navadi ga, da gre zvečer zgodaj k počitku in da vstane takoj, ko se zbudi. Iz nevednosti in napačne pustljivosti pri tem marsikatera mati svojemu otroku prav zelo škoduje.

Marsikje letajo otroci pozno v noč okoli ali jih starši celo jemljejo s seboj na zabave, v gostilne itd. Posledica tega je, da so otroci slabotni, slabokrvni, razburjeni in prezgodaj zreli. Koliko nevarnosti pa je v tem, bi se dalo le težko preračunati, a še težje popraviti v poznejšem življenju. Pravtako je tudi napačno, če se otroci preoblagajo z delom v poznih večernih urah. Od celega dneva je otrok takrat že truden in upehan, njegova narava že zahteva počitka. Zato naj vsaka mati skrbi, da otroci napravijo svoje naloge in se nauče za šolo kolikor mogoče že podnevi, le v najmujejših slučajih pri luči, nikoli pa pozno v noči. Napravijo naj si točen red, katerega naj se tudi držijo in se tako že v domači hiši navadijo točnosti in reda, ki jim bo trdna opora za vse življenje.

V metežu.

V kotu se je zganil France, velik časopis je zasmel v njegovih rokah in ta šum in škripanje skrinje je motilo tišino.

»Ali naj grem?«
»Domov? — Kakor veš in kakor se ti zdi. Če bi bil jaz na tvojem mestu, bi šel.«

Dolfe ni odgovoril. Zopet mu je ostalo v mislih: Glej, ta bi šel, če bi imel kam iti, a ne more, ker je v resnici privezan. Kakor dom so mu postali dragi oni široki prostori pod pločevinasto streho, z visokimi okni; ropotanja koles ni več zaznalo uho. Težko bi odšel drugam, morda težje kot se je sam poslavljil od doma. Koliko je poznal takih, že onih priletnih mož, upognjenih, osivelih; vsi so ljubili ta dom, ne v zavesti kakor kmet ne ljubi težke grude, ko hodi sklonjen nad njo in potem; vendar mu je draga, da se nebi nikdar ločil od nje.

»Sam ne vem, kaj bi naredil.«
Vstal je, zrl trenutek skozi okno, nato pa segel po klobuku, ki je visel na kljuki.

»H Gromniku grem. Prav zelo hodijo tja. Kaj ti ne pojdeš?«

»Ne. In tudi ti bolje narediš, če ostaneš doma, potem boš pa jutri zopet ves zaspan pri delu in to ti škoduje, ne veš kako se pozna. In pa še nekaj; meni se zdi,

Pravila za dopisnike.

1. Kar misliš listu sporočiti, stori hitro in odpošlji takoj, dokler je še novo; stvar kmalu ostari in ni več zanimiva. Pošlji listu vsako prijetno in neprijetno novico.
2. Piši kratko, s tem prihraniš dragocen čas uredniku, stavcem in samemu sebi. Bodi ti vodilno geslo: Piši, kaj se je zgodilo, kje in kako.
3. Piši razločno, posebno imena in številke.
4. Ne piši, to se je pripetilo »včeraj« ali »danes«, ampak katerega dne in meseca.
5. Delaj kratke stavke.
6. Ne piši preveč skupaj, da urednik pomote lahko popravi.
7. Ne popravi nikdar kakšnega imena ali številke. Napačno besedo prečrtaj in napravi pravo nad njo, za to ali na robu.
8. Glavno pravilo ti bodi: Ne piši nikdar na obe listovne strani! Če je poročilo pisano le na eni strani lista, potem si stavci spis lahko razdele med seboj; če pa sta popisani obe strani, more ob istem času list staviti le en stavec.
9. Kar si spisal, preberi še enkrat, predno odpošlješ, gotovo boš vselej še kaj našel, kar je treba popraviti.
10. Pod vsako poročilo podpiši svoje ime ali z uredništvom dogovorjeno drugo ime ali znamenje. Bodi pri tem brez skrbi, ker uredništvo imen svojih sotrudnikov in dopisnikov ne izda pod nobenim pogojem.
11. Če sam hočeš, da nihče ne bo slutil o tem, kaj si poročal, ne govori o tem, kar si pisal, ker drugače se lahko izdaš sam s kakšno besedo ali opombo.
12. Naslovi pismo vedno na »uredništvo« in ne na tega ali onega člana uredništva, drugače se lahko zamudi, n. pr. če je dotični gospod bolan ali je kam odpotoval.
13. Ne bodi hud, ako ti urednik kaj črta; vedi, da ve, zaka je to storil, ako kako stvar zavrže, ne bodi jezen in mu zaupaj, ker on najbolje pozna položaj in marsikaj zadošča, ako tudi ne pride v list, za njegove informacije. Poročaj kljub temu točno dalje.
14. Ne domišljuj si, da je list le radi tebe; ne, list služi splošnosti in kakor nima nihče pravice, svoje zadeve nad zadeve splošnosti, tako tudi nima nihče pravice zahtevati, da bi se list bolj oziral na malenkostne njegove zadeve, kot na zadeve splošnosti.
15. Bodi zvest sotrudnik svojega lista. Vsaka novica, ki jo pošlješ listu, povzroči, da se list razširi. Vsako najmanjšo novico napiši na dopisnico in jo pošlji uredništvu.
16. Spoštuj kritiko, ako pride od močnega značaja, kdor pa kritikuje, da sebi pridobi ugleda, temu obrni hrbet. Uredništvo.

Dopisi.

Tržič. Tudi v Tržiču smo se oddahnili, ko je prišla do nas novica, da se je strmoglavila P. P. vlada korupcije in nasilja. Vsi uslužbenci na naši pošti so morali na pritisk od zgoraj podpisati znani demokrati »oklic poštним uslužbencem«. To vemo pozitivno. Zahtevamo, da s pošte zgine vsako strankarstvo in politika! Pošta naj služi le svojemu pravemu namenu! Nova vlada nam je porok, da se bo ta krivica popravila.

Vevče. V duševni zmedenosti si je končal življenje tovarniški voznik L. Oman; pokojni je bil dober delavec in vesel družabnik. K zadnjemu počitku ga je spremlilo moštvo tukajšnje požarne brambce, pogrešali pa smo zastave delavske organiz. Zapušča ženo in nepreskrbljenega otroka.

Zagorje. Neki dopisnik iz Zagorja poveljuje v Korenovem glasilu našega g. rudniškega ravnatelja. Mi, ki g. Heitmana dobro poznamo, svetujemo tov. dopisniku, da drugič molči. Res je, da se je zadnje čase nekaj zidalo, kar je vsem drugemu bolj podobno kot stanovanjem. Zidalo se je v takem kraju, kjer ni hotela občina zidati vsled življenske nevarnosti. Na res lepih, za stavbe primernih parcelah, pa raste za g. ravnatelja, ki je res vzor človeko-ljuba, pšenica in koruza. G. ravnatelj je čisto vseeno, če ljudje stanujejo pod streho ali v gozdu.

»Ne, sedaj pa ne pustim politike«, je razdražilo g. Čobala, ko je zagledal štiri klerikalce na ministrskih

da tam ni vse v redu, nekaj vre . . . sicer ne vem natančno.«

V sobo je stopila Milka.
»Sem mislila, da sta kam šla, ko je vse tako tiho.«
Hotela je zopet zapreti na široko odprta vrata. Dolfe je stopil za njo k vratom in rekel malomarno:
»A . . . jaz grem!«
France se ni ozrl za njim in bral dalje.

Po sobi, v katero je stopil Dolfe, se je vlačil dim. Pregledal je hitro, v naglici, goste in zavil proti mizi v kotu, kjer sta sedela samo dva. Čutil je dobro, kako tajajo na njem oči, trudne in težke, iz katerih malokdaj prodre odkrita veselost in so kakor bi bile obrnjene same vase. Mučno mu je bilo iti mimo teh pogledov.

»Sem pojdi, Dolfe! Tukaj je še prostor.«
Dolfe je začul oni porogljiv glas, ki ga je čul takrat na veselici; ni mu bil tako zoprni, celo razveselil se ga je, kot se človek razveseli znanca, ki ga dobi med tuje. Sedel je in se ozrl na moža, ki je sedel nasproti in gledal na pol miže v kozarec.

»Včasih te ni bilo med nas Dolfe, kar tako nekam ogibal si se nas. No, sedaj si se pa že spreobrnil, ha, ha! Tako je prav.«

»Malo, za oddih včasih, Pirnik.«
Mož, ki mu je sedel nasproti, je dvignil počasi gla-

portfeljih. Pravi, da je klerikalni zmaj še nevaren in ga je treba zopet napadati. Upamo, da mnogo mu naš politikum ne bo škodil!

Načrti za novo šolo, katere še 10 let ne bomo imeli, stanejo 117 tisoč dinarjev, slišite, nič več kot 117 tisoč dinarjev.

Trbovlje. Zadnja rudarska stavka je rudarjem mnogo škodovala. Povzročila je delavcem velike finančne težkoče. Oblast je bila zaprla mnogo rudarjev, med njimi precej nedolžnih. Vsi so bili osumljeni, da so se bili pregrešili zoper zakon o zaščiti države in da so izvajali razne atentate. Eden radi atentata na električno centralo v Trbovljah, drugi radi peklenjskih strojev, poslanih na ravnatelje v Trbovlje in Hrastnik.

Kakšni so bili ti stroji, ne vemo natančno. Slišali smo, da so bili zelo umetno izdelani in da je bilo v njih dovolj eksplozivnih snovi. Mi tako početje obsojamo. Kdo je aparat izdelal, nam ni znano! Kdo ga je naročil, tudi ne vemo! Vemo pa, da sedi v zaporu tukajšnji rojak po imenu Medvešek Konrad. Ta nesrečnež je bil pred par meseci obsojen na sedem let težke ječe. Po sodniški preiskavi je bilo njemu dokazano, da je na zavoje on napisal naslove za trboveljskega in hrastniškega ravnatelja. Temu je bil kriv tudi ključavničar Planinc, ki je predsedel sedem mesecev preiskovalnega zapora. Ker ni bil kriv, so ga izpustili na svobodo.

V zadnjem času pa tukajšnji rudarji govore, da je Medvešek Konrad poslal pismo svojemu očetu, da je on popolnoma nedolžen. V pismu pravi, da on ne more sedeti sedem let po nedolžnem v ječi. Govori se, da je prosil očeta, naj se ga usmili in naj ga reši. Pravijo, da mu je poslal neko listo popisanih oseb, ki so sodelovali pri tem zločinu. On pa je popolnoma nedolžen. Govori se, da so na listi napisana imena nekkih višjih oseb, članov radikalne stranke. Osebe so splošno znane. Ravno tako govorijo rudarji že par mesecev, da so bili ti atentati delo članov radikalne stranke z namenom, da se zlomi upravičena rudarska stavka.

Mogoče bo na tem le nekaj resnice. Sedaj aretirani g. Cokan ga je vedno rad pil. Kadarkoli je bil vinjen, se je vedno spominjal zaprtega Medveška, češ da je nedolžen, da so krivi visoki gospodje in da bo Medvešek izdal prave krivce.

Vsak pastir ve, da preprost delavec ne more narediti takega stroja. Če bi ga, pa nima denarja.

Koliko je v novih govorih resnice, bomo zvedeli kmalu. Vsem merodajnim krogom priporočamo, da zadevo natančno preiščejo in zaprejo prave krivce. Nedolžni naj gredo na svobodo! Po nedolžnem ne sme biti zaprt ne komunist, ne radikal! Zapirajo naj se krivci, pa ne nedolžni ljudje! — Hic Rhodus.

Drobiž.

Dobra plača! Belgrajski župan Marjanović ima dnevno 2000 K, ali mesečno 60.000 K, ali letno 720.000 K plače.

Ali je saharin škodljiv in komu? Nekateri trdijo, da je saharin za človeški organizem škodljiv zlasti, ako se žvija v večjih količinah. No, to se lahko trdi tudi o dobri pitni vodi, če se je kdo napije do grla. Znanstveno je dokazano, da saharin, ki ga je iznašel 1885. leta kemik Fahlberg in ki se izdeluje iz premoga, človeku nikakor ni škodljiv, da pa nima prav nobene redilne snovi, zato je škodljiv kupčevemu žepu.

Dasiravno saharin človeku ni škodljiv in mu v slučaju obolenja na sladkorni boleznii služi celo kot izborno nadomestilo za pesni ali trsni sladkor, je njega uvoz v našo državo brezpogojno prepovedan, ker je državni kasi silno škodljiv. Trošarina za en kilogram sladkorja znaša 5 Din.

Po 1. aprilu 1924 s saharinom izvršeni prestopki se kaznujejo po določilih finančnega zakona za leto 1924/25 z denarno in vrh te še z zaporno kaznijo poleg precejšnje takse za obsodbo po l. p. 229.

Kaznjiv pa ni le oni, ki je saharin prenašal preko meje, temveč vsakdo, ki je na njega nabavi ali prodaji kakorkoli udeležen, ali ki ga je kupil. Isto velja za druge monopolske predmete (tabak, sol, petrolej, cigaretni papir, vžigalice in smodnik).

Te vrstice so tedaj namenjene onim, ki mislijo, da si z uživanjem saharina res opomorejo, pa jim čisto ni znano, da je zato določena huda kazen.

vo. Njegove oči so zrlle nemirno; ko je zagledal svojega tovariša, je strmel nekaj časa nanjga. Dolfe se je premikal na stolu, začutil je, da ga gleda stavec, kot bi ga hotel prebosti z očmi. Postalo mu je neprijetno, mučno. Pogledal je moža naravnost v obraz, še marogast od saj, pod očmi so se poznale globoko zarezane, temne gube; skoraj ni mogel skriti svojega pogleda pred temi prodirajočimi očmi, krvavo obrobjenimi . . .

»Tako je fanta, tako!«
»No, kaj boš novega povedal, Žitnik?«

Dolfe je ugledal mežikajoče oči svojega tovariša. Razumel je dobro ta pogled.

»Vidva še ne vesta kako je bilo včasih! Jaz še pomnim . . . Tale prostor, kjer stoje tele hiše, prav do zadnje je bila sama senošet. Malo kovačije je bilo tam, kjer zdaj stoje ti dimniki. Pa so prišli gospodje . . . zdaj pa pogled kakšne stavbe so to!«

Dolfe je poslušal, tovariš se je na rahlo smehljaj.

»Ali mi ne verjameš?«

»O verjamem, kar pripoveduj.«

Žitnik se je stegnil po kozarcu. Z očmi je begal zdaj od enega svojih tovarišev k drugemu in od tega zopet nazaj k prvemu. Pil je hlavno. Ko je položil kozarec nazaj na mizo, je zapičil svoje oči naravnost Dolfetu v obraz.

(Dalje prihodnjic.)

Listnica uredništva.

Prihodnja številka gre v tisk že v soboto, bo v sredo doiskana in jo bodo p. n. naročniki prejeli že v četrtek pred praznikom. Snov, ki bo prišla po ponedeljeku, bo prišla šele prihodnjič na vrsto.

Prevalje. Prekasno. Redakcija že zaključena.

Vevče. Zadevo z »madroci« oddajte upravi kot inserat!

Naročniku iz Naklega. Vi, dragi prijatelj, se torej nekoliko hudujete, ker smo v treh številkah našega lista precej obširno pisali o babiškem vprašanju. Razumemo vas. Vendar bi si dovolili sledeče pripombe: »Pravica« je glasilo 14 strok! Pa še koliko drugega mora pisati, ako hoče biti zanimiva! Urednik bi rad ustregel vsem; a sam ne more obvladati vsega. Zato pišite o svoji stroki, ali pa vsaj nasvetujte o čem in v kakem smislu naj zlasti pišemo. Skušali bomo ustreči po svoji moči.

Spodbečajte svojo zvezo, naj dopisuje o svoji stroki! Babice so v težkem položaju. Jim moramo iti na roko. Saj tako dolgih sestavkov ne bomo prinašali več. Obdelava avstrijskega babiškega zakona je bila na eni strani pametna, na drugi pa za babiško stroko nujno potrebna in velikega pomena! Prijatelj! Tudi babice so delavke-trpinke in so ti sestre v trpljenju in veselju. Ali ni morda življenje baš vaše žene in vašega otroka od tega odvisno, kako je babica strokovno izobražena? Le pomislite nekoliko na delavsko vzajemnost (solidarnost), pa se boste prepričali, da imate napak. Stvar je ta: **Dobre zveze, dober odbor, dobri člani — dobri dopisi in dobri strokovni sestavki!** Zato: Sodelujte vi, Vaš odbor, vaša Zveza! In videli boste, da je »Pravica« glasilo celokupnega slovenskega delovnega ljudstva! Prijatelj! Kaj uvodniki in drugi članki niso tudi za vašo stroko? Saj vendar vaša stroka ni svet zase! Vsi smo vezani med seboj. Zato je »Pravica« list za vse! Le naročeni ostanite nanjo ter jo tudi širite! Alkohol je pa celo proti delavstvu, a vendar meče lepe svote zanj.

Za pouk in zabavo.

Račun gospoda ravnatelja.

»Gospod ravnatelj«, je dejal gospod Počasne, »ker zasluži naše podjetje toliko denarja, bi mi pač lahko nekoliko zvišali plačo.«

»Kaj delate tudi mnogo, gospod Počasne?«

»Jaz? Da, delam kot konj!«

»No, poglejmo! Lansko leto je imelo 366 dni, kajne?«

»Da, Res je.«

»Dnevno spite osem ur, kajne?«

»Da.«

»To je tretjina leta, torej 122 dni. Ostane 244 dni.«

»Res je to.«

»Osem ur dnevno potrebujete za odpočitek. To je spet ena tretjina; ostane torej še 122 dni.«

»Da, res je.«

»Ob nedeljah sploh ne delate, kar da 52 dni; ostane torej še 70.«

»Hm . . . da.«

»Ob sobotah delate samo pol dneva, zato odpade zopet 26 dni, ostane pa jih še 44.«

»Da, da, da, seveda.«

»Štirinajst dni ste bili na dopustu, kajne?«

»Da, to je res.«

»Ostane torej še 30 dni; v letu pa imamo 9 praznikov, tako da ostane še 21 dni.«

»Ah, hm, hm, da, da-a.«

»Pet dni ste bili bolni. Ostane še 16 dni, kajne?«

»Da—a—a.«

»Vsak dan opoldne pa imate eno uro odmora, kar znese 15 dni. Ostane torej še en dan. In to je bil 1. maj, ki ste ga praznovali. Srečo imate, gospod Počasne, da je bilo lani prestopno leto, sicer vam bi bil en dan še zmanjkal.«

In gospod Počasne je povsili glavo ter umaknil prošnjo za povišanje plače . . .

Modro vprašanje. Nekdo je razlagal, kako se je vesti in kaj storiti, ako po zimi najdejo človeka v snegu zmrznjenega. Rekel je, da je predvsem treba s snegom tretji ali ribati ga, ker se tako utegne smrti oteti, če še ni prepozno. »Jojmene«, začudi se pazno poslušajoča dekla, »s čem pa je treba ribati poleti, ko snega ni?«

Neki Anglež je hotel spoznati pravi poklic svojega sinčka. Ko je imel mali 8 let, ga je oče zaprl v sobo in mu položil na mizo sv. pismo, jabolko in bankovec. Oče je mislil: V kratkem se vrnem. Če bo sin bral sv. pismo, ga dam za duhovnika, če bo gledal jabolko, naj gre za kmetovalca, če pa bo ogledoval bankovec, naj postane bankir. — Ko se je oče čez nekaj časa vrnil, je videl ta prizor: fant je bral sv. pismo, medtem je grizel jabolko in obenem je v levici držal bankovec. Oče ni vedel, kaj bi.

Dober oče. Neki »farmer« (posestnik) v Ohijo, v Severni Ameriki piše: »Imel sem krasno posestvo štiri milje daleč od župne šole neke vzorne občine, kjer je pastiroval goreč župnik. Prišel je čas, ko so otroci do-

rasli in morali hoditi v šolo. Jaz sem pa misli pri sebi, da bi bilo vendar preveč, če bi moji otroci, posebno po zimi, morali hoditi tako daleč v šolo ter sklenil dati otroke na stanovanje v mesto blizu šole. Ali to mi ni bilo prav po volji, ker bi mi bili otroci skoro brez nadzorstva. Kaj torej? Da bodo otroci mogli hoditi v katoliško šolo, sem se moral izseliti. Obhodil sem celih 6000 milj, da bi si našel primeren kraj blizu katoliške šole. Iskal sem dolgo in dolgo ter naposled zamenjal svoje posestvo z drugim, prav blizu take šole. Kako mi je krvavelo srce, ker sem pri tej pogodbi zgubil 5000 dolarjev! Tolažile so me pa besede Zveličarjeve: »Kaj pomaga človeku, če si pridobi ves svet, trpi pa škodo na duši?« . . . Imel sem novo posestvo in 6000 dolarjev dolga, ali moji otroci morejo vsaj hoditi v katoliško šolo. Mogoče, da bo Bog moj trud tako blagoslovil, da bom v kratkem mogel poplačati dolg in še kaj dobrega storiti v čast božjo!« Tako je pisal ta junaško katoliški mož 1894. leta. Upamo, da mu je Bog obilo poplačal njegovo požrtvovalnost za dobro vzgojo otrok.

Kateri novoporočeni par šteje lahko skupaj 19 let? — Ako je nevesta 18 let stara in ženin enoletni prostovoljec.

Celo noč je igralo 16 oseb in ko so o polnoči končali, so vsi enako dobili. Kako to? — Muzikantje so bili.

Navadno nam daje Bog pomoč od zgoraj. Kedo pa nam jo prinese od spodaj? — Gledališki sufler.

Kje se najde po zimi največ lisic? — Pri krznarju.

Kje sedi ako greš v gostilno? — Nikjer, kajti hodiš.

Kateri trgovec ne sme na svoje blago nič pribijati? — Steklar.

Če bi imel župan v kurji vasi 6 hčera in vsaka hčera bi imela enega brata, koliko otrok bi imel Janez? — Sedem.

Kolinske dogodbe.

18.

Trije Kolinčani so stali ob Renu, kradli so Bogu čas in molče gledali v reko. Tujec pride mimo, ne vidi nič posebnega in vpraša ves začuden prvega:

»Kaj pa delate tukaj?«

»Jaz? Nič!«

»In Vi?«, vpraša drugega.

»To, kar moj prijatelj tukajle.«

»In Vi?«, vpraša tretjega.

»Mojima tovarišema pomagam.«

19.

Peter je videl prijatelja Pavla med pogrebci, tihega in žalostnega. Pristopil je knjemu in ga je sočutno vprašal: »Pavel, nič nisem vedel, da žaluješ. Kdo je pa umrl?«

»Mislim, da tisti spredaj, v prvem vozu.«

20.

Kolinčan je bil hudo bolan in poklicali so zdravnika. »Slabo je, slabo«, reče zdravnik, »Vi gotovo žganje pijete?«

»Prav rad, gospod doktor!«, je rekel Kolinčan ves vesel, »ali ga imate morebiti kaj pri sebi?«

Borza.

Vrednost denarja na zagrebški borzi dne 31. VII. 1924.

Za 1 italj. liro Din. 3.62³⁰—3.65³⁰.
 „ 1 funt šterling Din. 368.30—371.30.
 „ 1 dolar Din. 83.50—84.50.
 „ 1 franc. frank Din. 4.20—4.25.
 „ 1 češko krono Din. 2.47³⁰—2.53³⁰.
 „ 1 švic. frank Din. 15.60—15.64.
 „ 10.000 nem. avstr. kron Din. 11.72—11.92.

Dne 4. VIII.

Za 1 italj. liro Din. 3.61¹⁵—3.62²⁵.
 „ 1 funt šterling Din. 368²⁵—371²⁵.
 „ 1 dolar v čeku Din. 82.50—83.50.
 „ 1 dolar v gotovini Din. 81.50—82.50.
 „ 1 franc. frank Din. 4.37⁷⁵—4.42⁷⁵.
 „ 1 češko krono Din. 2.38⁸⁰—2.48⁸⁰.
 „ 1 švic. frank Din. 15.51⁵⁰—15.61⁵⁰.
 „ 10.000 nem. avstr. kron Din. 11.67—11.87.

Delavec! Sleherni dan se vprašaj:

All redno plačujem

All redno čitam

All redno dopisujem v

All zadosti agitiram za

Pravico?

Krekova mladina.

Celje. 13. julija so se naši Krekovci zopet postavili. Uprizorili so v »Narodnem domu« komedijo »Babilon«. Predstava je bila kljub poletni sezoni dobro obiskana.

Igralci so se potrudili in svoje vloge v splošno zadovoljnost dobro rešili, saj so se morali na ponoven dotrajen aplavz pokazati pred zastorom. Navzočih je bilo več odličnih gostov, ki so se pohvalno izrazili o požrtvovalnosti in delavnosti »Krekove mladine« v Celju, ki žanje vedno nove uspehe.

Kakor slišimo, nas razveseli naša delavska mladina kmalu zopet z zanimivo predstavo.

Bog živi tako delavsko mladino! Naj se razširi med slovenskim narodom!

Popolnoma varno naložite svoj denar pri Vzajemni posojilnici

— v Ljubljani r. z. z o. z. —

ki se je preselila iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo

najboljše

z ozirom na višino zneska in odpovedni čas.

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica večino delnic stavbne delniške družbe hotela »Union« v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu- in inozemstvu.

— Denar se naloži lahko tudi po poštnih položnicah. —

Svojo veliko zalogo blagajniških knjig, saldo-kontl, ameriških journalov, komisijških knjižic, šolskih map, notezov i. t. d. priporoča

KNJIGOVEZNICA K. T. D.
 LJUBLJANA -- KOPITARJEVA ULICA 6/II.

Ponos „OBLAČILNICE“

Je, da ima na zalogi le najboljše vrste manufakturnega blaga. Kdor se hoče dobro obleči, naj si ogleda zalogo »OBLAČILNICE« v Stritarjevi ulici ali na Miklošičevi cesti ali v hiši Gospodarske zveze.

Tudi na obroke se dobi dobro blago.

Vzajemna zavarovalnica

— v Ljubljani —

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Naročajte

„SOCIALNO MISEL“

mesečnik za vse panoge socialnega in kulturnega življenja.

Urejujejo:

dr. A. Gosar, Fr. Terseglav in dr. Engelbert Besednjak.

Naročnina za I. 1924 znaša: za Jugoslavijo 40 D., za inozemstvo 50 D., posamezna štev. stane 5 D.

Dobl se še tudi celoten I. letnik za ceno 30 Din.

II. letnik pa za ceno 40 Din.

Naroča se pri upravi »Socialne Misli«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, kolportajni oddelk, Poljanski nasip 2.

Obiskovalci ljubljanskega velesejma naj obišejo tudi paviljon

Osrednje vinarske zadruge za Jugoslavijo

(predzadnji v smeri proti Šiški)

Kjer se bo točila pristna domača kapljica